

Cyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad Sgriwtini

Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	13 Tachwedd 2025
Pwnc:	Adroddiad Cynnydd Panel Sgriwtini Addysg
Cadeirydd Sgriwtini:	Y Cynghorydd Dylan Rees

1. Pwy fydd yr aelod portffolio / swyddog arweiniol yn cyflwyno'r adroddiad?

Aelod Portffolio	Rôl
Y Cynghorydd Gwilym O Jones	Cadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg
Y Cynghorydd Dafydd Roberts	Aelod Portffolio - Addysg a'r Gymraeg
Swyddog Gwasanaeth (Cefnogi)	Rôl
Aaron Evans	Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc

2. Pam y gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini ystyried y mater

Er mwyn nodi cynnydd a darparu sicrwydd

3. Rôl y Pwyllgor Sgriwtini ac Argymhellion

- ☒ Er sicrwydd
- ☐ Er argymhelliad i'r Pwyllgor Gwaith
- ☒ Er gwybodaeth

Argymhelliad/argymhellion:
A1 Nodi cynnydd gwaith y Panel Sgriwtini Addysg yn ystod y cyfnod diwethaf.

4. Sut mae'r argymhelliad/argymhellion yn cyfrannu at amcanion Cynllun y Cyngor?

Cyswllt uniongyrchol â Chynllun y Cyngor: 2023-2028.
Addysg yw un o'r chwe amcan strategol allweddol (Cynllun y Cyngor 2023-2028), sef - sicrhau darpariaeth addysg effeithiol ar gyfer heddiw a chenedlaethau'r dyfodol. Ystyrir bod rôl Aelodau Etholedig yn hanfodol wrth wireddu'r nod hon trwy graffu a dal i gyfrif. Mae gwaith y Panel Sgriwtini Addysg yn cyfrannu at y nod hon.

5. Themâu sgriwtini allweddol

Themâu allweddol y dylai'r Pwyllgor Sgriwtini ganolbwyntio arnynt:

1. Effaith blaen raglen waith y Panel Sgriwtini yn erbyn Cynllun y Cyngor.

2. Meysydd allweddol lle gellir cryfhau gwaith y Panel Sgriwtini.
3. Effeithiolrwydd y Sesiynau Gwaith Maes yn erbyn canlyniadau'r Panel Sgriwtini.

6. Pwyntiau allweddol / crynodeb

1. CRYNODEB

1.1 Bydd Aelodau'n ymwybodol o sut mae panelau sgriwtini'n cyfrannu at drefniadau llywodraethu'r Cyngor.

- Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol
- Panel Sgriwtini Adnoddau
- **Panel Sgriwtini Addysg**

1.2 Trefniadau Llywodraethu'r Panel

- i. Cadarnhaodd y Pwyllgor Sgriwtini¹ gylch gorchwyl y Panel a luniwyd i greu'r amodau i ehangu ei gyfrifoldebau gwaith ac mae'n cynnwys y manteision allweddol canlynol:
- ii. Datblygu model o weithio ym maes Addysg sy'n canolbwyntio ar grŵp llai o Aelodau sy'n gweithio gyda'i gilydd ar themâu penodol er mwyn i Aelodau gyfranogi mwy, datblygu lefel o arbenigedd yn y pwnc ac annog presenoldeb da a gwaith tîm.
- iii. Cryfhau capasiti Aelodau i herio perfformiad ymhellach trwy wella ansawdd eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth gyffredinol o ddata perfformiad ysgolion.
- iv. Fforwm i drafod gwybodaeth ynglŷn â risgiau Gwasanaeth fel sail i flaen raglen waith y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.
- v. Fforwm i ddatblygu grŵp o Aelodau sydd ag arbenigedd a pherchnogaeth er mwyn arwain trafodaethau ynglŷn â materion Addysg yn y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Bydd Aelodau'n ymwybodol o'r trefniadau llywodraethu cadarn sydd ar waith fel sail i waith y Panel.²

Rhodddwyd trefniadau ar waith hefyd i adrodd yn rheolaidd ar gynnydd i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio trwy Gadeirydd y Panel, y Cynghorydd Gwilym Owen Jones. Mae rhestr o aelodau'r Panel ynghlwm (Atodiad 1).

2. CANOLBWYNTIO AR WAITH Y PANEL SGRIWTINI ADDYSG

Hwn yw chweched adroddiad cynnydd y Panel Sgriwtini Addysg ac mae'n ymwneud â'r cyfnod rhwng Chwefror 2025 a Hydref 2025.

Yn dilyn adolygiad annibynnol o'n trefniadau Sgriwtini, a gomisiynwyd yn haf 2024, datblygwyd Cynllun Gwella oedd yn amlinellu pum thema allweddol i weithredu arnynt.

Roedd thema 4 yn amlygu'r angen am strwythur symlach a mwy hyblyg ar gyfer Sgriwtini. Mae hyn yn cynnwys sicrhau gwell cydbwysedd rhwng cyfarfodydd ffurfiol ac anffurfiol, gan ganiatáu amser ar gyfer sesiynau gwaith maes sy'n canolbwyntio ar flaenoriaethau amserol, strategol sy'n alinio â Chynllun y Cyngor; gyda phwyslais ar graffu ar sail tystiolaeth er

¹ Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, 16 Medi 2025

² Cynhaliwyd cyfarfodydd o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar 20 Ebrill a 27 Mehefin 2017.

mwyn cefnogi'r Gwasanaeth Dysgu a sicrhau atebolrwydd. Mae sicrhau fod llais y dysgwr yn parhau'n llinyn arian drwyddi draw wrth galon y dull newydd hwn. Yn ystod y cyfnod a nodwyd, cyfarfu'r Panel yn ffurfiol dair gwaith, a chynhaliwyd cyfres o sesiynau gwaith maes rhwng y sesiynau ffurfiol³. Ystyriwyd y materion canlynol:

2.1 Cwricwlwm i Gymru:

Ym mis Chwefror⁴ cafodd y Panel gyfle i gymryd rhan mewn gwaith maes trwy ymweld ag ysgol gynradd a chanolbwyntiwyd ar y thema canlynol→Cwricwlwm i Gymru. Yn ystod y sesiwn gwaith maes, daeth Aelodau'r Panel i ddeall mwy am y cwricwlwm newydd i Gymru, a luniwyd dan arweiniad Graham Donaldson, gan asesu cynnydd y cwricwlwm newydd yn y Sector Cynradd trwy weld enghreifftiau ymarferol o'r ystafell ddosbarth a gyflwynwyd gan ddisgyblion yr ysgol. Roedd y Panel yn gallu nodi a deall sut mae'r cwricwlwm newydd yn canolbwyntio ar ddatblygu sgiliau, gwybodaeth a phrofiadau yn y chwe Maes Dysgu. Mae'n pwysleisio meddwl yn feirniadol, datrys problemau, llesiant, creadigrwydd, gan geisio meithrin dysgwyr gydol oes actif ac effro.

Roedd yr Aelodau'n cydnabod bod gweithredu'r cwricwlwm newydd yn cynnig nifer o gyfleoedd i fyfyrwyr sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol a'i fod yn alinio ag athroniaeth addysgol yr ysgol, sydd â chynhwysiant wrth ei wraidd.

Mae'r ysgol wedi llwyddo i integreiddio'r cwricwlwm newydd drwy amrywiaeth o brosiectau gwahanol, gan ymgorffori'r sgiliau trawsgwricwlaidd isod:

- i. Llythrennedd ac leithoedd
- ii. Ecoleg
- iii. Hanes
- iv. Mathemateg a Rhifedd
- v. Gwyddoniaeth a Thechnoleg
- vi. Digidoleiddio
- vii. Daearyddiaeth
- viii. Datrys problemau.

Canolbwyntiwyd yn benodol ar yr agweddau canlynol:

- Amlygu arferion gorau'r ysgol wrth roi'r cwricwlwm ar waith.
- Pwysigrwydd Llais y Dysgwr trwy gyfrwng enghreifftiau ymarferol a gyflwynwyd gan y disgyblion.

Canlyniadau:

- i. Mesur cynnydd lleol wrth gyflwyno'r Cwricwlwm newydd. Canolbwyntio'n benodol ar y Sectorau Cynradd ac Uwchradd a datblygiadau yn ystod y cyfnod pontio.
- ii. Nodi arfer dda'r ysgol wrth roi'r Cwricwlwm newydd ar waith trwy gyfrwng enghreifftiau yn yr ystafell ddosbarth.

³ Cynhaliwyd cyfarfodydd ffurfiol o'r Panel Sgriwtini Addysg ar 27/03/2025, 24/06/2025, 24/09/2025

Cynhaliodd y Panel Sgriwtini Addysg sesiynau gwaith maes ar 20/02/2025, 08/09/2025, 09/09/2025, 10/09/2025

⁴ 20/02/2025

2.2 Hunanwerthuso Effaith y Panel Sgrwtini Addysg:

Yn y cyfarfod ffurfiol ym mis Mawrth⁵, gwahoddwyd Aelodau'r Panel i drafod a gwerthuso effeithiolrwydd ac effaith y Panel Sgrwtini Addysg trwy gynnal hunanasesiad, gan ddefnyddio'r cwestiynau craidd canlynol fel canllaw:

Cwestiynau hunanasesu craidd

1. Beth oedd uchafbwyntiau'r Panel Sgrwtini Addysg yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?
2. Yn eich barn chi, beth oedd effaith y Panel Sgrwtini Addysg yn ystod 2024/25 wrth gefnogi'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio i wneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith?
3. Pa agweddau o Raglen Waith y Panel Sgrwtini Addysg fyddai'n bosib eu gwella neu eu cyflawni'n fwy effeithiol yn y dyfodol?
4. Pa anghenion datblygu sydd gennych er mwyn eich cynorthwyo yn y rôl fel Aelod o'r Panel Sgrwtini Addysg?
5. Unrhyw sylwadau cyffredinol ynglŷn â dylanwad a / neu effaith gwaith y Panel Sgrwtini Addysg mewn perthynas â phrosesau gwneud penderfyniadau?

Amlygwyd y pwyntiau allweddol canlynol:

- Nododd Aelodau fod y meysydd i'w gwella'n cynnwys yr angen am graffu mwy trylwyr gan ganolbwyntio ar feysydd pryder a bod angen trefniadau dilyn i fyny mwy cadarn er mwyn sicrhau trosolwg effeithiol.
- Mynegodd yr Aelodau awydd i gymryd rhan mewn mwy o waith ymarferol fel Panel, gan geisio sicrhau fod eu hymdrechion yn cael effaith uniongyrchol, a'u bod yn dylanwadu'n ystyrlon ar y broses gwneud penderfyniadau.

Canlyniadau:

- i. Mynegodd yr Aelodau ddiddordeb mewn derbyn hyfforddiant er mwyn cefnogi gwelliant parhaus a datblygu dealltwriaeth o fframwaith arolygu newydd Estyn.
- ii. Pwysleisiodd yr Aelodau bwysigrwydd bod â chylch gwaith eglur ar gyfer pob darn o waith, sy'n cyd-fynd â gweledigaeth a chylch gorchwyl y Panel, er mwyn asesu p'un a yw'r amcanion yn cael eu gwireddu.

2.3 Pontio Effeithiol → parodrwydd i ddysgu

Yn ystod cyfarfod ffurfiol o'r Panel Sgrwtini Addysg ar 24 Mehefin, cyflwynwyd trosolwg cynhwysfawr i Aelodau ar Bontio Effeithiol → parodrwydd i ddysgu, er mwyn paratoi ar gyfer y gyfres nesaf o sesiynau gwaith maes a drefnwyd i'w cynnal mewn gwahanol ysgolion⁶ yn ystod mis Medi 2025. Canolbwyntiwyd yn benodol ar yr agweddau canlynol:

- Mae'n rhaid i gyrff llywodraethu ysgolion greu a chyhoeddi cynllun pontio cydweithredol er mwyn cefnogi dysgwyr sy'n symud o Flwyddyn 6 i Flwyddyn 7, yn unol â Rheoliadau Trosglwyddo o'r Ysgol Gynradd i'r Ysgol Uwchradd (Cymru) 2022.
- Mae'n rhaid i gynlluniau roi lle canolog i'r dysgwr, rhoi sylw i gynnydd unigol, llesiant a pharhad dysgu trwy gyfrwng cwricwlwm ac addysgu sydd wedi'i gydlynw ar draws y continwwm 3-16.
- Mae partneriaeth gref rhwng ysgolion uwchradd a'r ysgolion cynradd sy'n eu bwydo yn

⁵ 27/03/2025

⁶ Ysgol y Graig Fach, Llangefni, Ysgol Y Tywyn, Caergeiliog, Ysgol David Hughes, Porthaethwy.

hanfodol, ac mae angen trefniadau cydgysylltiedig ar gyfer cynllunio'r cwricwlwm ac asesu o fewn y clwstwr er mwyn sicrhau pontio esmwyth.

- ✚ Mae'n rhaid i gynlluniau pontio gynnwys cynigion eglur ar gyfer adolygu a gwerthuso, gan ganolbwyntio eu heffaith ar barhad y dysgu a chynnydd y dysgwr.

Fel rhan o'r sesiynau gwaith maes, cyflwynwyd y gyfres ganlynol o gwestiynau sgrwtini allweddol i aelodau a ddyluniwyd i ddarparu canllaw a chymorth ar gyfer sgrwtini effeithiol:

2a I ba raddau mae strategaethau eglur ar waith gan yr ysgol i sicrhau cynnydd addysgol parhaus dysgwyr wrth iddynt symud o'r dosbarth Meithrin i'r dosbarth Derbyn a/neu o Flwyddyn 6 i Flwyddyn 7.

2b Pa mor effeithiol mae'r ysgol yn gweithio gydag ysgolion eraill y dalgylch mewn perthynas â phontio?

2c. Pa mor agored ac effeithiol yw trefniadau rhannu gwybodaeth ynglŷn â llesiant/anghenion dysgu ychwanegol (ADY) disgyblion wrth iddynt drosglwyddo?

2d. Pa mor gyfarwydd yw disgyblion â'u hysgol newydd?

Yn ystod y gwahanol sesiynau gwaith maes, nododd yr Aelodau fod trafodaeth broffesiynol a chyfathrebu cryf yn bodoli ymysg ysgolion yn y dalgylch. Fodd bynnag, nodwyd y gellid datblygu gweithgareddau pontio ychwanegol rhwng ysgolion uwchradd a'r ysgolion cynradd yn eu dalgylchoedd, os bydd adnoddau ar gael, a derbyniwyd nifer o awgrymiadau gan ddisgyblion oedd yn amlygu pwysigrwydd ymgorffori llais y dysgwr. Nododd yr Aelodau hefyd fod angen bod yn fwy cyson ar draws yr holl ysgolion er mwyn sicrhau trefniadau effeithiol ar gyfer cyfathrebu a rhannu gwybodaeth rhwng ysgolion a gyda rhieni, yn enwedig yn wrth drosglwyddo o un ysgol i'r llall (e.e. rhannu dogfennau pro-forma).

Canlyniadau:

- Nodwyd cyfleoedd i ddatblygu gweithgareddau pontio ychwanegol rhwng yr ysgolion uwchradd ac ysgolion cynradd yn eu dalgylchoedd, os bydd adnoddau ar gael. Rhannwyd nifer o awgrymiadau gan ddisgyblion, gan ategu pwysigrwydd cynnwys llais y plentyn wrth gynllunio pontio.
- Gwella Cyfathrebu a Rhannu Gwybodaeth: Nododd yr Aelodau bod angen dull mwy cyson ar draws ysgolion er mwyn cryfhau cyfathrebu a rhannu gwybodaeth rhwng ysgolion a gyda rhieni, yn enwedig yn ystod cyfnodau trosglwyddo allweddol rhwng ysgolion.

2.4 Diogelu Corfforaethol - cyfraniad ysgolion:

Cyfarfu'r Panel ar 24 Medi i drafod trefniadau Diogelu Corfforaethol, gan ganolbwyntio ar gyfraniad ysgolion. Roedd hyn yn rhan o drafodaeth ar y cyd gyda'r Panel Gwasanaethau Cymdeithasol er mwyn ystyried y prif negeseuon oedd yn deillio o graffu ar adroddiadau Diogelu Corfforaethol cyn eu cyflwyno i'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio.⁷ Nodwyd y pwyntiau allweddol canlynol:

- ✚ Mae'r Gwasanaeth Dysgu yn cynnal Ymweliadau Cefnogi Diogelu er mwyn darparu sicrwydd pellach fod ysgolion yn dilyn gweithdrefnau perthnasol, gan ddarparu cefnogaeth lle bod angen, a sicrhau fod diwylliant iach o ddiogelu ym mhob ysgol.
- ✚ Cynhelir adolygiadau annibynnol ar y gwasanaeth "Drws Cyntaf".
- ✚ Mae'r Gwasanaeth Dysgu a'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn cydweithio, maent yn defnyddio dull integredig ac mae perthynas waith gref (fel "un tîm") rhwng y ddau wasanaeth.
- ✚ Mae gan bob ysgol arweinydd diogelu dynodedig er mwyn darparu eglurder i rieni a phlant.

⁷ Cytunwyd ar bwynt gweithredu yn ystod cyfarfod o'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio 14/01/25

- ✚ Mae adnabod ac ymyrryd yn gynnar trwy systemau megis “Fy Mhryder” yn caniatáu i staff gymryd camau prydlon.
- ✚ Mae hyfforddiant ac ymwybyddiaeth staff yn cael eu blaenoriaethu ac mae hyn yn cefnogi dull gwybodus am drawma o fewn ysgolion.

Canlyniadau:

- i. Adolygodd y Paneli Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol y prif negeseuon yn deillio o adroddiadau Diogelu Corfforaethol cyn eu cyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.
- ii. Canolbwyntiodd y trafodaethau cychwynnol ar rôl y paneli wrth graffu ar yr adroddiadau, a chynhelir cyfarfod dilynol ym mis Rhagfyr er mwyn archwilio cyfraniad ysgolion ymhellach.

2.5 : Gwella Presenoldeb:

Yn ystod yr un cyfarfod o'r Panel ar 24 Medi, derbyniodd yr aelodau gyflwyniad manwl ar thema gwella presenoldeb - y maes nesaf a ganolbwyntir arno yn y sesiynau gwaith maes a drefnwyd ar gyfer mis Tachwedd 2025⁸.

Nod y Gwasanaeth Dysgu yw dychwelyd at y targed presenoldeb o 95% oedd ar waith cyn y pandemig. Gosodwyd disgwyliadau ar ysgolion a chynhelir cyfarfodydd rheolaidd gyda'r sector uwchradd i fonitro a chefnogi cynnydd. Nodwyd y pwyntiau allweddol canlynol:

- ✚ Mae presenoldeb yn sylweddol is na lefelau cyn y cyfnod clo, ac mae absenoldebau parhaus yn uchel. Mae hyn yn cyd-fynd â'r darlun cenedlaethol. Mae dadansoddi, monitro ac adrodd rheolaidd yn llywio ymyraethau a dargedir ar lefel ysgolion a dysgwyr.
- ✚ Mae ymgyrch gyfathrebu wedi cychwyn, dan arweiniad ysgolion, ac mae'n cynnwys fideo ar gyfer ysgolion uwchradd a negeseuon a dargedir ar y cyfryngau cymdeithasol er mwyn codi ymwybyddiaeth ymysg disgyblion a rhieni.
- ✚ Mae'r prif heriau'n cynnwys lefelau uchel o absenoldebau salwch, cynnydd mewn problemau iechyd meddwl ymysg disgyblion, a diffyg dealltwriaeth ymysg rhai rhieni ynglŷn ag effaith hirdymor presenoldeb gwael.
- ✚ Bydd cynnwys a negeseuon i gefnogi'r gwaith hwn yn cael ei gwblhau ym mis Chwefror 2026 a bydd yn alinio â chynlluniau strategol er mwyn gwella presenoldeb o fewn y gwasanaeth.

Canlyniadau:

- i. Arfarnu effeithiolrwydd rôl yr awdurdod lleol wrth gefnogi ysgolion i wella presenoldeb disgyblion. Cyflwynir y canfyddiadau yn adroddiad cynnydd nesaf y Panel Sgriwtini, yn ystod mis Chwefror 2026.

2.6 Rhaglen waith y Panel Sgriwtini am y cyfnod Chwefror 2025→Hydref 2025

Adolygwyd y flaen raglen waith ym mhob cyfarfod o'r Panel, gyda'r nod o sicrhau blaen raglen waith gadarn er mwyn cefnogi cyfraniad y Panel at drefniadau llywodraethu'r Cyngor.

Yn y dyfodol, bydd themâu blaen raglen waith y Panel Sgriwtini Addysg yn parhau i adlewyrchu blaenoriaethau'r Gwasanaeth Dysgu o dan y penawdau canlynol, gan ganolbwyntio ar waith maes:

- i. Gweithio tuag at sicrhau cynnydd, cyflawniad a chydaddoldeb addysgol.
- ii. Defnyddio dull integredig er mwyn sicrhau tegwch a lliniaru effaith tlodi.
- iii. Cefnogi plant, pobl ifanc a staff i fod yn ddiogel, yn iach a gwella eu llesiant.
- iv. Sicrhau fod Addysg ar Ynys Môn yn addas i bwrpas ar gyfer cymunedau dysgu yn y dyfodol.

⁸ 10/11/2025 - Ysgol Gynradd Rhosybol, 11/11/2025 - Ysgol Gynradd Llangoed, 12/11/2025 - Ysgol Gyfun Llangejni.

Bydd gwaith maes yn ystyrllon ac wedi'i alinio'n agos â rhaglen waith y Panel Sgrwtini Addysg, gan rymuso Aelodau i ymgysylltu â herio'n effeithiol yn ystod cyfarfodydd, yn ogystal â chyfrannu at ddatblygu ein model sgrwtini yn barhaus.

6. MATERION I'W HUWCHGYFEIRIO ER YSTYRIAETH GAN Y RHIANT BWYLLGOR

Nid oedd gan y Panel unrhyw faterion i'w huwchgyfeirio.

7. Asesiadau effaith

7.1. Effeithiau posibl ar y grwpiau sydd wedi'u gwarchod o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010

Amherthnasol

7.2. Effeithiau posib ar y rhai hynny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (penderfyniadau strategol)

Amherthnasol

7.3. Effeithiau posibl ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Amherthnasol

7.4. Effaith bosib ar darged Carbon Sero Net y Cyngor

Amherthnasol

8. Goblygiadau Ariannol

Amherthnasol

9. Atodiadau

Aelodaeth y Panel Sgrwtini Addysg (Atodiad 1)

10. Awdur yr Adroddiad a phapurau cefndir

Elin Allsopp, Swyddog Sgrwtini, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7TW

AELODAETH Y PANEL SGRIWTINI ADDYSG

Aelod	Pwyllgor Sgriwtini
Cyng Gwilym Owen Jones (Cadeirydd)	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Cyng Margaret M Roberts (Is-Gadeirydd)	
Cyng Non Dafydd	
Cyng Derek Owen	
Cyng Arfon Wyn	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Cyng Alwen Watkin	
Cyng Keith Roberts	
Sedd wag- (Annibynwyr Môn)	